

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของเรื่อง

ในการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยให้เจริญก้าวหน้าขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจคือการใช้นโยบายการเงินให้สามารถดำเนินไปตามแนวทางที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ นโยบายการเงินส่วนหนึ่งคือการใช้ระบบธนาคารพาณิชย์และระบบสถาบันการเงินต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการระดมเงินออมเพื่อเอาไปใช้จ่ายในการลงทุน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือคนที่มีเงินออมก็เอาเงินนี้ไปฝากธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงิน คนที่ต้องการจะกู้เงินไม่ว่าจะเอาไปลงทุนหรือเอาไปบริโภคก็สามารถกู้ได้จากสถาบันเหล่านี้ แต่เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา รายได้ประจำชาติตลอดจนรายได้ต่อบุคคลโดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ต่ำในพ.ศ. 2526¹ รายได้ประจำชาติเป็นเงิน 729,157 ล้านบาท และรายได้ต่อบุคคลโดยเฉลี่ยเป็นเงิน 18,247 บาท เป็นเหตุให้เงินออมในประเทศอยู่ในระดับต่ำไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 เป็นต้นมาร้อยละของการออมต่อผลิตภัณฑ์ในประเทศมีแนวโน้มลดลง กล่าวคือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523-2526² ร้อยละของการออมต่อผลิตภัณฑ์ในประเทศเป็น 15.6, 13.1, 11.1 และ 10.9 ตามลำดับ ดังนั้นรัฐบาลจึงจำเป็นต้องหามาแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศเพื่อมาใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศอีกทางหนึ่ง ซึ่งเป็นเหตุให้รัฐบาลพยายามกำหนดนโยบายและระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้มีการระดมเงินออมและใช้เงินออมที่มีอยู่อย่างจำกัดนี้ไปในการพัฒนาประเทศให้มากที่สุดโดยรัฐเข้าไปควบคุมและตั้งกฎเกณฑ์การปฏิบัติงานของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินให้ปฏิบัติตามแนวทางที่รัฐบาลได้วางนโยบายเอาไว้เช่น ให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินร่วมมือและอำนวยความสะดวกต่อการลงทุนที่ส่งผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจโดยส่วนรวม ให้มีงานทำและเป็นการลงทุนในแง่การพัฒนาเศรษฐกิจระยะยาวเช่น การลงทุนเพื่อการเกษตร การนำวัสดุดิบจากการเกษตรมาแปรรูปเป็นสินค้าอุตสาหกรรมและการส่งออก เป็นต้น และให้พยายามระงับหรือลดการให้กู้แก่กิจการซึ่งนำเงินไปลงทุนในส่วนที่สร้างความสูญเสียให้แก่เศรษฐกิจ

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, รายได้ประจำชาติของประเทศไทย ฉบับ พ.ศ. 2526, หน้า 11.

² เรื่องเดียวกัน หน้า 9.

และก่อปัญหาต่อระบบเศรษฐกิจ เช่น การลงทุนในแหล่งบันเทิงบริการ การนำสินค้าฟุ่มเฟือยเข้าจากต่างประเทศ การสร้างศูนย์การค้า เป็นต้น อย่างไรก็ตามการควบคุมสถาบันการเงินของรัฐนั้นยังได้ผลไม่เต็มที่นัก ตลาดเงินและตลาดทุนในระบบยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของหน่วยธุรกิจได้อย่างเพียงพอและธุรกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจรายย่อยมีความลำบากในการกู้เงินจากธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่น ๆ เนื่องจากไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันอย่างเพียงพอ หรือยังไม่มียุทธศาสตร์ที่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องอาศัยตลาดการเงินนอกระบบ และการเล่นแชร์นั้นเป็นวิธีหนึ่งซึ่งธุรกิจรายย่อยจะได้มาซึ่งเงินทุนเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการดำเนินธุรกิจของตน

การเล่นแชร์เป็นแหล่งระดมเงินทุนแหล่งหนึ่ง ทุก ๆ คนในวงแชร์ยกเว้นคนสุดท้ายจะมีลักษณะเป็นทั้งผู้ออมและผู้ลงทุน แต่โอกาสที่จะได้รับเงินทุนไปใช้จ่ายของสมาชิกแต่ละคนจะต่างวาระกัน การเล่นแชร์เริ่มต้นจากการช่วยเหลือเกื้อกูลทางการเงินซึ่งกันและกันและเป็นการแก้ปัญหาทางการเงินเบื้องต้นเล่นกันในหมู่ญาติมิตรหรือผู้ที่รู้จักที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน หรือบุคคลในกลุ่มธุรกิจเดียวกันโดยอาศัยความเชื่อต่อกันเป็นสำคัญ การเล่นแชร์มีในหมู่บ้านทุกชั้นทุกสังคม ตั้งแต่ในธุรกิจ ข้าราชการ พนักงานลูกจ้าง พ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดแม่บ้าน ฯลฯ ต่อมาการเล่นแชร์ได้ขยายตัวและวิวัฒนาการมาเป็นรูปของธุรกิจและออกสู่มหาชนมากขึ้น โดยจัดตั้งในรูปของบริษัท แต่ละบริษัทก็ได้ตั้งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการเล่นแชร์ของตนขึ้นมาเอง การเล่นแชร์ในรูปต่าง ๆ นี้ยังไม่มีกรอบรองรับอย่างเป็นทางการทั้งในด้านกฎหมายและการควบคุมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล ถ้าการเล่นแชร์ทั้งประจำชนผู้มาเล่นและผู้ประกอบการดำเนินการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและตรงไปตรงมาก็นับว่าเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศในฐานะเป็นแหล่งระดมเงินทุนแหล่งหนึ่งซึ่งช่วยให้เกิดสภาพคล่องแก่การดำเนินงานของธุรกิจได้ โดยไม่ต้องประสบปัญหาชะงักงันเมื่อไม่สามารถพึ่งแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงินในระบบได้ทั้งหมดทั้งนี้ [แต่ถ้าการเล่นแชร์มีการโกงกันขึ้น เช่นผู้เล่นแชร์ประมูลแชร์ได้แล้วไม่ยอมชำระแชร์นั้น หรือทำแชร์หรือบริษัทเงินแชร์รับเงินแชร์จากผู้เล่นแชร์แล้วไม่ยอมจ่ายเงินให้ผู้ประมูลแชร์ได้ เป็นต้น ก็ไม่มีกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกโกงโดยตรง ผลของการที่แชร์ล้มเป็นผลเสียอย่างมากต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของประเทศ ดังนั้น

เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชนที่เข้ามาเล่นแชร์และผู้ประกอบการเอง อีกทั้งเพื่อเป็นการควบคุมการระดมเงินทุนให้ดำเนินไปอย่างสอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ ซึ่งสมควรที่รัฐจะเข้ามาควบคุมดูแลหาทางพัฒนารูธุรกิจเงินแชร์ให้มีหลักมีเกณฑ์ และมีการดำเนินการที่รัดกุมมากยิ่งขึ้น โดยออกกฎหมายให้ผู้เล่นแชร์และผู้ประกอบการถือปฏิบัติ รวมทั้งมีหน่วยงานของรัฐควบคุมการดำเนินกิจการดังกล่าวเช่นเดียวกับสถาบันการเงินในระบบด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเรื่องต่อไปนี้คือ

1. ศึกษาถึงลักษณะการดำเนินงานของธุรกิจเงินแชร์ว่าจะก่อให้เกิดผลดี และผลเสียอย่างไรต่อประชาชนและระบบเศรษฐกิจในปัจจุบัน
2. ศึกษาถึงปัญหาต่าง ๆ ที่ธุรกิจเงินแชร์ประสบในการดำเนินงาน
3. ศึกษาถึงแนวทางที่รัฐบาลจะช่วยในการส่งเสริมและควบคุมธุรกิจเงินแชร์

ขอบเขตของการศึกษา

เนื่องจากในปัจจุบันการเล่นแชร์แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

1. ตั้งวงแชร์และเล่นระหว่างคนที่รู้จักและเชื่อถือนกัน หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "แชร์ชาวบ้าน" เป็นวิธีการเล่นที่มีมานานแล้วและในปัจจุบันก็ยังนิยมเล่นอยู่เช่นกัน การเล่นเป็นไปอย่างง่าย ๆ ไม่มีระเบียบกฎเกณฑ์ซับซ้อนและการเล่นนี้ก็ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อถือไว้วางใจกัน (Honor System) ไม่ได้มีการทำหลักฐานไว้เป็นหนังสือวันแต่แชร์ที่เล่นด้วยวงเงินจำนวนสูงอาจจะใช้เช็คเป็นหลักประกัน การเล่นแชร์แบบนี้จะมีสมาชิกวงแชร์คนหนึ่งทำหน้าที่เป็นหัวหน้าที่เรียกกันว่า "ท้าวแชร์" หรือ "เท้าแชร์" เป็นคนรวบรวมเงินแชร์แต่ละงวดให้แก่ผู้เปีย หรือผู้ประมวลแชร์ในงวดนั้น ๆ ได้ ท้าวแชร์มักจะได้รับเงินก้อนจากสมาชิกทุกคนในงวดแรกโดยไม่ต้องจ่ายดอกเบี้ย ในการประมวลใครให้ดอกเบี้ยสูงที่สุดผู้นั้นจะได้เงินแชร์ไป วงเงินแชร์และระยะเวลาในการชำระค่าหุ้นแชร์และหรือประมวลแชร์แต่ละงวดแล้วแต่จะตกลงกัน

2. เล่นกับบริษัทเงินแชร์ เป็นวิวัฒนาการของการเล่นแชร์ทำในรูปของธุรกิจ บริษัทเงินแชร์ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเชื่อมระหว่างผู้ออมกับผู้ต้องการใช้เงิน โดยคิดค่าบริการจากผู้เล่นแชร์เป็นค่าตอบแทน สมาชิกวงแชร์แต่ละวงอาจจะไม่รู้จักกันมาก่อนเลยก็

ได้ วิธีการเล่นสล็อตออนไลน์และสล็อตหลายวิธีมากกว่าแค่แบบชาวบ้าน บริษัทเงินแอร์เหล่านี้ ได้พยายามกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ในการเล่น จัดให้มีการทำหลักฐานต่าง ๆ สำหรับใช้ในการ ตัดสินการทางกฎหมายได้ เพื่อเป็นการคุ้มครอง ทั้งผู้เข้ามาใช้บริการของบริษัทและตัวบริษัทเอง และเป็นการสร้างความเชื่อถือ ความรู้สึกปลอดภัยแก่ผู้เข้ามาเล่นแอร์กับบริษัทด้วย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้ทำการศึกษารูรุกรักเงินแอร์ในลักษณะของการ เล่นแอร์กับบริษัท เงินแอร์เนื่องจากบริษัทเงินแอร์มีหลักฐานเอกสารต่าง ๆ และมีการจัดทำบัญชี สามารถใช้เป็น หลักฐานประกอบในการอ้างอิงได้ และการ เล่นแอร์ในรูปบริษัทมีวิธีการ เล่นหลายวิธีซับซ้อนกว่า การ เล่นแอร์แบบชาวบ้านทำให้สามารถวิเคราะห์หวัศยได้กว้างขวางขึ้น สำหรับตัวอย่างที่ใช้เป็น กรณีศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นบริษัทเงินแอร์ที่ตั้งขึ้นและดำเนินธุรกิจ ในกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2523-2524 จำนวน 27 บริษัท

วิธีการค้นคว้าและวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสัมภาษณ์บริษัทเงินแอร์โดยใช้แบบสอบถามและ การตรวจสอบบัญชี ซึ่งฝ่ายตรวจสอบและวิเคราะห์ กองทะเบียนธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า ได้ทำการสำรวจเสร็จสิ้นในปลายปี 2523 รวมทั้งทำการศึกษาลักษณะทางทะเบียนของบริษัท เงินแอร์เหล่านี้จาก กองทะเบียนธุรกิจ กรมทะเบียนการค้าด้วย

2. ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากผลการตรวจสอบบัญชีเกี่ยวกับธุรกิจเงินแอร์ กอง ควบคุมบัญชีธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า เอกสารและสัญญาต่าง ๆ ของบริษัทเงินแอร์ เอกสาร ของส่วนราชการต่าง ๆ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย กรมทะเบียนการค้า สำนักนายกรัฐมนตรี เป็นต้น ตลอดจนศึกษาดาราริชากการในแขนงที่เกี่ยวข้องรวมทั้งวารสารต่าง ๆ

3. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อศึกษาลักษณะการดำเนินงานของบริษัทเงินแอร์ ปัญหาต่าง ๆ ที่บริษัทเงินแอร์ประสบในการดำเนินงาน และข้อได้เปรียบเสียเปรียบของ บริษัทเงินแอร์ที่มีผลต่อประชาชนและระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งศึกษาถึงปัญหากฎหมายที่มีอยู่ใน ปัจจุบันว่าสามารถคุ้มครองบริษัทเงินแอร์และประชาชนผู้ เล่นแอร์ได้มากน้อยเพียงใด เพื่อสรุป เป็นแนวทางที่จะเล่นหรือรัฐบาลในการส่งเสริมและควบคุมธุรกิจเงินแอร์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

การศึกษาถึงลักษณะการดำเนินงานของบริษัทเงินแอร์และวิเคราะห์ถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการ ประชาชนผู้ เล่นแอร์ และผู้สนใจทั่วไปดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงลักษณะการดำเนินงานและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกิจเงินแชร์
2. ทำให้ทราบถึงข้อได้เปรียบเสียเปรียบที่ประชาชนได้รับจากการเล่นแชร์
3. ทำให้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ที่ธุรกิจเงินแชร์โดยทั่วไปประสบและแนวทางแก้ไข
4. ทำให้ทราบถึงปัญหากฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันว่าสามารถคุ้มครองประชาชนผู้เล่นแชร์และผู้ประกอบการมากน้อยเพียงใด
5. ทำให้ทราบถึงแนวทางที่รัฐบาลควรส่งเสริมและควบคุมธุรกิจเงินแชร์โดยชี้ให้เห็นถึงหนทางที่ก่อประโยชน์และผลเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อประชาชนและเศรษฐกิจโดยล่วนรวม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย